

Tartu Ülikooli õpetajahariduse arengukava 2012–2015

Võetud vastu
Tartu Ülikooli nõukogu
16.12.2011. a otsusega nr 82

Tartu Ülikooli õpetajahariduse arengukava lähtub Tartu Ülikooli arengukavast aastani 2015 (A2015) ja Eesti õpetajahariduse strateegiast 2009–2013. Õpetajaharidusena käsitletakse arengukava kontekstis õpetajakoolitust, haridus- ja kasvatusteaduslikke uuringuid ning nendega seonduvat arendustööd. Õpetajakoolitusena vaadeldakse tasemeõpet õppekavade järgi, mis kuuluvad õpetajakoolituse ja kasvatusteaduse õppekavagruppi¹ või mille raames on võimalik omandada õpetaja eriala, ning õpetajate täiendusõpet.

1. Õpetajahariduse missioon

Tartu Ülikooli missioon õpetajahariduse valdkonnas on tagada Eesti ühiskonna ja kultuuri arengu eesmärgil kõrgetasemeline haridusteadus ja õpetajate koolitus ning õpetajate ja haridusteadlaste järelkasv ning arendada õpetajate elukestva õppe võimalusi.

2. Õpetajahariduse visioon

Tartu Ülikool seisab rahvusülikoolina Eesti haridusmõtte arendamise ja õpetajahariduse väärtustamise eest. Seda toetab nüüdisaegne keskkond ja valdkondadevaheline koostöö eri partnerite vahel nii ülikoolis kui ka väljaspool seda. Õpetajaharidus on teaduspõhine, atraktiivne õppejõududele ja õppijatele ning ühiskonnas tunnustatud.

3. Õpetajahariduse strateegilised eesmärgid ja tegevussuunad nende saavutamiseks

Õpetajahariduse ühiskonna ootustele vastav areng kindlustatakse seitsme strateegilise eesmärgi saavutamiseks.

3.1. Õpetajakoolitus ja õpetajahariduse arendustöö vastab teadmispõhise innovatiivse ühiskonna vajadustele ja õppijakeskse õppeprotsessi põhimõtetele ning tugineb valdkondlikele ja valdkonnaülestele uuringutele ja parimale haridustavale nii Eestis kui ka mujal maailmas.

Eesmärgi saavutamiseks:

3.1.1. Määratletakse õpetajakutse olulisemad pädevused ja lähtutakse nendest taseme- ja täiendusõppe õppekavade ning hariduse valdkonna kutsestandardite arendamisel.

3.1.2. Õpetajahariduse õppekavade arendamisel taotletakse, et õppekavad toetaks peale ainealase ettevalmistuse üldkultuurilist ja pedagoogilis-psühholoogilist haritust, mis aitab kaasa üliõpilasest õpetaja-uurija², klassijuhataja ja eestvedaja kujunemisele, kes on võimeline lõimima õppeaineid, aitama kaasa üldpädevuste kujundamisele õpilastes, teostama väärtuskasvatust, olema valmis töötama mitmekultuurilises keskkonnas ning elukestvalt õppima.

3.1.3. Õpetajaharidust arendatakse ühiskonna ja tööturu seirest lähtuvalt.

¹ Õppevaldkondade ja suundade kirjeldamisel lähtutakse arengukavas kõrgharidusstandardist.

² Õpetaja-uurijad on elukestvad õppijad, kes pööravad arenduseesmärgist lähtudes erilist tähelepanu enda ja õpetatavate tegevuste ja tulemuste analüüsile eri kontekstides.

- 3.1.4. Õpetajahariduse õppekavade õppevormides ja koolitusviisides³ suurendatakse paindlikkust (arvestades töökohapõhise ja osakoormusega õppe vajadusi) ja avardatakse mitme aine õpetajaks õppimise võimalusi.
 - 3.1.5. Õpetajahariduse arendamise kaudu suurendatakse lõpetajate valmidust õpetada eri haridusasutustes (sh kutseõppeasutustes) ja täiendusõppes.
 - 3.1.6. Õpetajahariduses parendatakse õpetamise kvaliteeti, rakendades rühma- ja aktiivõppemeetodeid ning teisi õppijakeskseid õppemeetodeid.
 - 3.1.7. Õpetajahariduses seostatakse teooria ja praktika koostöös tulemuslikult kõrgkooli eri struktuuriüksuste ja praktikabaasidega⁴.
 - 3.1.8. Toetatakse praktikabaaside arengut ja tõhustatakse nendega tehtavat koostööd.
 - 3.1.9. Tasemeõppes, kutseaastal ja täiendusõppes arendatakse õpetajate ja teiste haridustöötajate (nt haridusasutuste juhid, sotsiaalpedagoogid, psühholoogid ja huvijuhid) koostööoskusi, et toetada erilaadsete vajadustega õppijaid.
- 3.2. Õpetajahariduse jätkuõpingud (kutseaasta, järeldoktorantuur, täiendusõpe) lähtuvad haridusinnovatsioonist ja Eesti ühiskonna arenguvajadustest ning neid käsitletakse ühtse tervikuna koos tasemeõppega.
Eesmärgi saavutamiseks:
- 3.2.1. Seiratakse õpetaja professionaalse arengu vajadusi ja arvestatakse seiretulemusi süsteemsete jätkuõpingute, sh kutseaasta tugiprogrammi pakkumisel koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, õpetajate ühenduste, koolide ja koolieelsete lasteasutuste ning teiste kõrgkoolidega.
 - 3.2.2. Panustatakse õpetajate professionaalset arengut toetava tervikliku koolitus- ja nõustamissüsteemi väljaarendamisse koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ning teiste partneritega.
- 3.3. Õpetajahariduses tehakse tõhusat koostööd eri struktuuriüksuste ja nende töötajate vahel nii ülikoolis kui ka ülikooliväliste partneritega.
Eesmärgi saavutamiseks:
- 3.3.1. Soodustatakse ülikoolisiseste ning Eesti ja välismaa partneritega tehtavat koostööd.
 - 3.3.2. Arendatakse välja ja rakendatakse ellu koostööd soodustav terviklik õpetajahariduse tagasisidesüsteem.
 - 3.3.3. Arendatakse koostööd õpetajahariduse õppekavade vilistlastega.
- 3.4. Õpetajaharidusega seotud töötajaskond ja selle järelkasv on piisav ja tipptasemel.
Eesmärgi saavutamiseks:
- 3.4.1. Õpetajahariduse õppekava kutseõpingute mooduli õppeaineid õpetavad õppejõud teevad valdkonnas, mida nad õpetavad, rahvusvahelisel tasemel teadustööd.
 - 3.4.2. Edendatakse õpetajaharidusega seotud töötajaskonna järelkasvu ja arengut toetavaid meetmeid.
 - 3.4.3. Tõhustatakse haridus- ja kasvatusteaduste doktoriõpet, sh soodustatakse välis- ja kaasjuhendamist ning parendatakse juhendamise kvaliteeti.
 - 3.4.4. Kõikide Tartu Ülikooli õpetajahariduse õppekavade kutseõpingute mooduli õppeaineid õpetavate õppejõudude karjäärimudelis väärtustatakse ja peetakse vajalikuks koolis või koolieelses lasteasutuses töötamise kogemust. Ainedidaktikat õpetavad õppejõud õpetavad iga kolme aasta jooksul nende

³ Koolitusviisidena käsitletakse arengukavas õppe läbimise viise, nt tsükliõpet, töökohapõhist õpet, eriala omandamist kõrvalainena.

⁴ Arengukavas käsitletakse praktikabaasidena kõiki praktikaks kasutatavaid asutusi väljaspool ülikooli.

- õppetööle vastava haridustaseme õppeasutuses vähemalt 105 õpetatavale ainele või erialale vastavat tundi.
- 3.4.5. Üliõpilasi ja tegevõpetajaid kaasatakse senisest ulatuslikumalt haridusuuringutesse.
- 3.5. Haridus- ja kasvatusteaduslikud uuringud on senisest enam rahvusvaheliselt tunnustatud tasemel, valdkonnaülesed ja Eesti õpetajahariduse arendamiseks rakendust pakkuvad.
Eesmärgi saavutamiseks:
- 3.5.1. Haridus- ja kasvatusteaduslikke uuringuid tehakse eri õppevaldkondade ja -suundade teadlaste koostöös ning praktikuid kaasates.
- 3.5.2. Soodustatakse senisest enam haridus- ja kasvatusteadlaste rahvusvahelist koostööd.
- 3.5.3. Haridus- ja kasvatusteaduste valdkonnas tõstetakse doktoritööde taset.
- 3.6. Õpetajahariduse omandamine ja sellel alal töötamine Tartu Ülikoolis muutub atraktiivsemaks.
Eesmärgi saavutamiseks:
- 3.6.1. Õpetajahariduse õppekavad muudetakse atraktiivsemaks.
- 3.6.2. Õpetajahariduse üliõpilaste jaoks arendatakse välja ja rakendatakse ellu motivatsiooniprogramm.
- 3.6.3. Eelkõige õpetajahariduse valdkonnas töötavatele õppejõududele ja teadlastele arendatakse välja valdkonnas töötamise atraktiivsust suurendav karjäärimudel.
- 3.6.4. Arendatakse välja ja rakendatakse ellu ülikooli turunduspõhimõtetest lähtuv õpetajahariduse kommunikatsioonistrateegia.
- 3.7. Õpetajahariduse jätkusuutlikkust toetavad sisulist vastutust tagav juhtimismudel ja finantsstrateegia ning paindlik taristu.
Eesmärgi saavutamiseks:
- 3.7.1. Õpetajahariduses lepitakse kokku üksustevahelist koostööd toetavad, õpetajahariduse kvaliteeti tagavad ja kulusid arvestavad finantspõhimõtted kooskõlas ülikooli üldiste finantspõhimõtetega.
- 3.7.2. Õpetajahariduse toetamiseks arendatakse välja ja rakendatakse ellu didaktikakeskuste ja õppelaborite võrgustiku⁵ kontseptsioon.
- 3.7.3. Töötatakse välja õpetajakoolituse tasemeõppele spetsialiseeritud harjutuskoolide kontseptsioon ning astutakse vajalikud sammud nende koolide asutamiseks koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ning kohalike omavalitsustega.
- 3.7.4. Õpetajahariduses rakendatakse kvaliteedijuhtimist⁶ kooskõlas ülikooli kvaliteedijuhtimise põhimõtetega.

⁵ Didaktikakeskustena käsitletakse Eesti õpetajahariduse strateegias 2009–2013 nimetatud innovatsioonikeskkondi (inimeste koostöövormi), mille tegevuse eesmärk on koostöös koolidega koondada vastava valdkonna ainedidaktika parimad teadmised õppekavade ja lõimitud õppeprotsessi arendamiseks, korraldada ainedidaktikaalast uurimistööd, pakkuda nõustamist õpetajatele, suurendada ainedidaktika õppejõudude ja õpetajate erialast pädevust, praktika sisu, korralduse ja juhendamise kvaliteeti ning esmaõppe üliõpilaste ja lõpetajate kutseoskuste taset. Õppelaborid on õpperuumid didaktikakeskuste tegevuse toetamiseks ning need paiknevad eri ülikoolides ja ülikooli eri õppehoonetes, moodustades võrgustiku.

⁶ Kvaliteedijuhtimisena käsitletakse üldise juhtimise osa, mis määratleb ja viib ellu probleeme ennetava kvaliteedipoliitika, parandades õpetajahariduse tulemuste kvaliteeti.

4. Arengukava rakendamine

- 4.1. Arengukava on ülikooli õpetajahariduse strateegiline dokument, mille täitmiseks koostatakse rakenduskava. Rakenduskava kinnitab konsensusega Pedagogicum nõukogu.
- 4.2. Arengukava täitmist hindab rakenduskava alusel kord aastas Pedagogicum nõukogu.